

Sčítání 2021

Zaměstnaní podle vzdělání ze SLDB 2021

Petr Klíma, Robert Šanda
Odbor statistiky obyvatelstva,
Český statistický úřad

V prvním čtvrtletí tohoto roku bylo dokončeno zpracování mikrodat ze Sčítání 2021, což s ohledem na významnost a unikátnost tohoto zdroje dat, umožňuje podrobnější analýzy výsledků. Tento poster se zaměřuje na kombinaci dvou charakteristik obyvatelstva: zaměstnaní a vzdělání. Představeny budou nejčastější kombinace těchto charakteristik obyvatelstva, ale i méně očekávané výsledky.

Data a metodologie

Poster využívá data o zaměstnaní a vzdělání ze Sčítání 2021. Údaje o nejvyšším dosaženém vzdělání byly zjišťovány u obvykle bydlících osob 15 letých a starších. Zaměstnaní bylo zjišťováno u obvykle bydlících osob, které jsou součástí pracovní síly s výjimkou nezaměstnaných. U vzdělání byla data získána ze sčítacích formulářů doplněna daty z registrů MŠMT. Konkrétně se jednalo o matriky škol evidující studenty a žáky. Data z registrů MŠMT byla použita především k doplnění nejvyššího dosaženého vzdělání u osob, kde údaje ze sčítacího formuláře nebyly k dispozici. Údaje o zaměstnaní byly k dispozici pouze ze sčítacích formulářů.

8 321 029 osob
u nichž bylo zjištěno nejvyšší dosažené vzdělání

4 718 830 osob
u nichž bylo zjištěno zaměstnaní

NEJČASTĚJŠÍ KOMBINACE ZAMĚSTNÁNÍ A VZDĚLÁNÍ

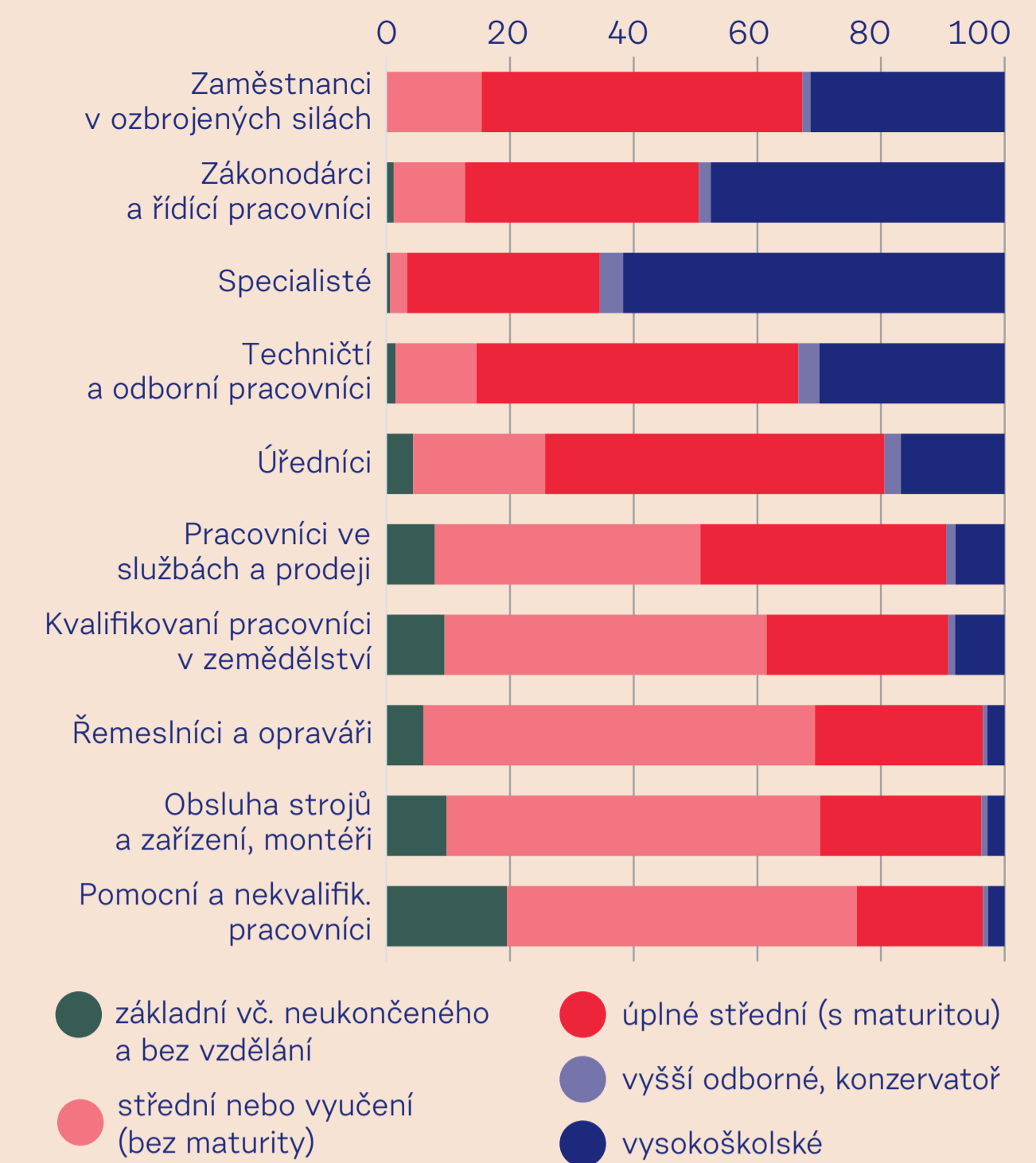
Vysokoškolsky vzdělané osoby nejčastěji pracují jako zákonodárci a řídicí pracovníci, specialisté nebo techničtí a odborní pracovníci. V těchto třech zaměstnáních pracuje **85,5 %** všech vysokoškolsky vzdělaných osob. Nejvyšší relativní i absolutní zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob je mezi specialisty. Více než **60 %** všech specialistů představují vysokoškolsky vzdělané osoby. Celkem se jedná o **610 993** osob. Osoby s vyšším odborným a úplným středním vzděláním nejčastěji pracují jako techničtí a odborní pracovníci. Celkem se jedná o **475 763** osob, tedy **55,4 %** všech technických a odborných pracovníků. Osoby s vyšším odborným a úplným středním vzděláním také představují **57,5 %** úředníků a **53,1 %** zaměstnanců ozbrojených sil. Méně kvalifikované osoby se základním a nižším vzděláním nebo středním vzděláním bez maturity významně podílejí i na celkovém počtu pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (**76,1 %**), kvalifikovaných pracovníků v zemědělství (**61,5 %**) a pracovníků ve službách a prodeji (**50,8 %**).

NEKORESPONDUJÍCÍ KOMBINACE

Kombinace zaměstnaní a vzdělání vykazují jednoznačný vzorec, kdy hůře finančně ohodnocená zaměstnaní s menšími nároky na kvalifikaci pracovníků jsou častěji vykonávána osobami s nižší úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání a naopak. Příkladem mohou být specialisté nebo zákonodárci a řídicí pracovníci, což jsou dle dat ČSÚ z roku 2021 finančně nejlépe ohodnocená zaměstnaní (průměrná mzda zákonodárců a řídicích pracovníků dosahuje **88 509 Kč**, specialistů **59 111 Kč**). Podíl osob s alespoň středním úplným vzděláním u zákonodárců a řídicích pracovníků dosahuje **87,3 %** a u specialistů **96,6 %**. Na druhém konci spektra se nachází pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, kde průměrná mzda v roce 2021 dosahovala pouze **22 142 Kč** a podíl osob s alespoň středním úplným vzděláním činil **23,9 %**. Na základě dat lze podrobněji zmapovat situace, kdy dosažené vzdělání nekoresponduje s vykonávaným zaměstnáním. Celkem **6 126** vysokoškolsky vzdělaných osob a **47 826** osob s vyšším odborným nebo úplným středním vzděláním pracuje jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Obdobně **17 962** vysokoškolsky vzdělaných osob pracuje jako obsluha strojů a zařízení. Na druhou stranu **3 253** osob se základním a nižším vzděláním pracuje jako zákonodárci a řídicí pracovníci a **6 041** osob se základním a nižším vzděláním pracuje jako specialisté.

Diferenciaci míry výskytu nekorespondujících kombinací vzdělání a zaměstnaní na úrovni krajů vyjadřují následující kartogramy. Podíl osob s alespoň středním úplným vzděláním na celkovém počtu pomocných a nekvalifikovaných pracovníků se ve většině krajů pohybuje mezi **17 %** a **25 %** s výjimkou Prahy, kde tento podíl dosahuje **40 %**. Vysoký podíl v Praze je dán především odlišnou strukturou vzdělanosti, kdy Praha má vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob. Další dvě mapy pak znázorňují podíl osob se středním vzděláním bez maturity a nižším na celkovém počtu zákonodárců a řídicích pracovníků, respektive specialistů. Zatímco u specialistů je tento podíl velmi nízký napříč všemi kraji (variabilita u tohoto podílu je nízká, pohybuje se mezi **2 %** a **5 %**), u zákonodárců a řídicích pracovníků je podstatně vyšší (především v Karlovarském kraji, kde dosahuje téměř **22 %**), i přestože se jedná o zaměstnaní s nejvyšším finančním ohodnocením.

ZAMĚSTNÁNÍ PODLE VZDĚLÁNÍ (%)

OSOBY S ÚPLNÝM STŘEDNÍM A VYŠŠÍM VZDĚLÁNÍM ZAMĚSTNANÉ JAKO POMOCNÍ A NEKVALIFIKOVANÍ PRACOVNÍCI – výběr nejčastěji uváděných zaměstnaní

Uklížeči a pomocníci v domácnostech, hotelích, administrativních, průmyslových a jiných objektech	20 767
Ostatní pomocní pracovníci	6 762
Pomocní pracovníci v dopravě a skladování	6 570
Pomocní pracovníci ve výrobě	6 400
Pracovníci s odpady	3 387

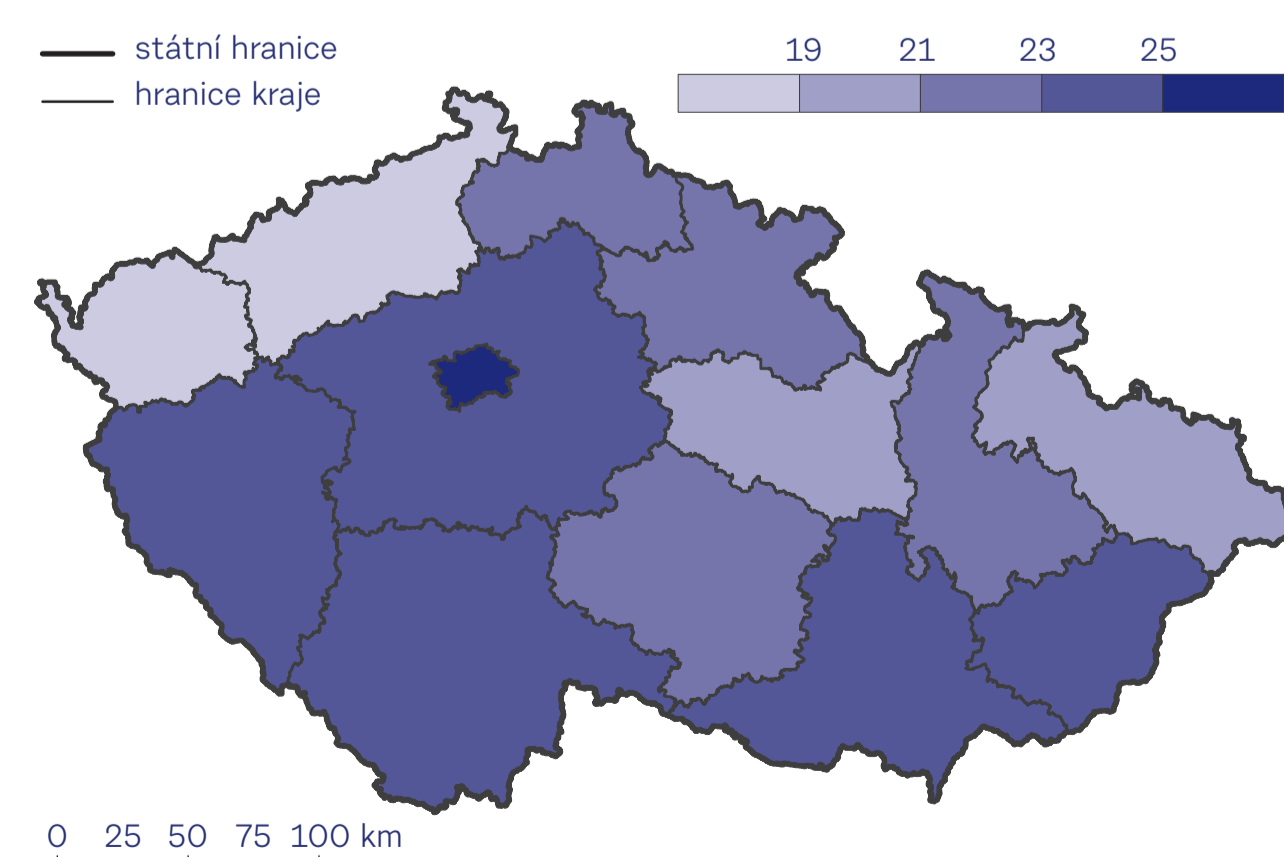
VYŠŠÍ ODBORNĚ VZDĚLANÉ OSOBY ZAMĚSTNANÉ JAKO OBSLUHA STROJŮ A ZAŘÍZENÍ – výběr nejčastěji uváděných zaměstnaní

Montážní dělníci výrobků a zařízení	6133
Obsluha pojezdových zařízení	2403
Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvajů	1295
Ostatní obsluha stacionárních strojů a zařízení	1279
Obsluha strojů na výrobu a úpravu textilních, kožených a kožešinových výrobků	812
Obsluha zařízení na zpracování a povrchovou úpravu kovů a jiných materiálů	812

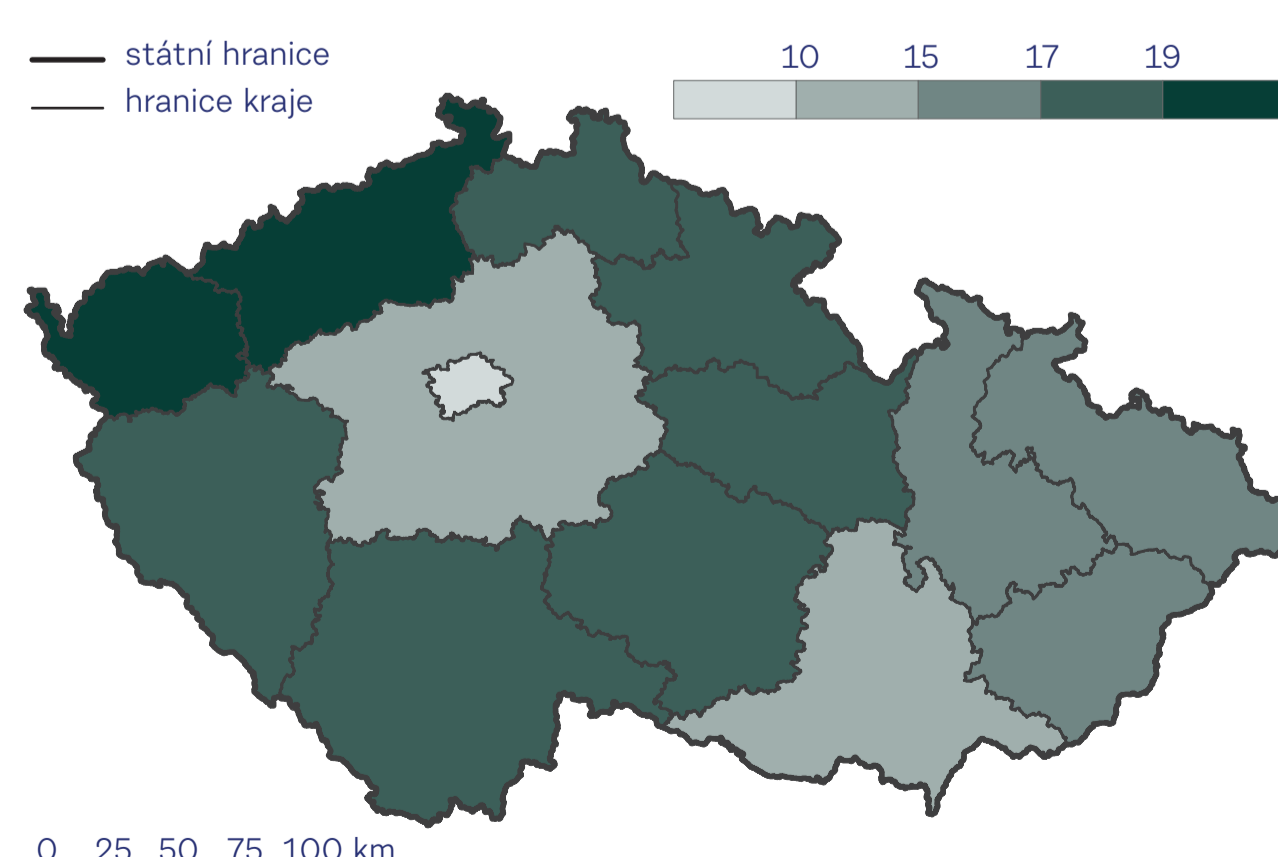
OSOBY SE ZÁKLADNÍM A NIŽŠÍM VZDĚLÁNÍM ZAMĚSTNANÉ JAKO ZÁKONODÁRCI A ŘÍDICÍ PRACOVNÍCI – výběr nejčastěji uváděných zaměstnaní

Nejvyšší představitelé společností a institucí (kromě politických, zájmových a příbuzných organizací)	1071
Řídicí pracovníci v průmyslové výrobě, těžbě, stavebnictví, dopravě a v příbuzných oborech	558
Řídicí pracovníci v oblasti správy podniku, administrativních a podpůrných činností	434
Řídicí pracovníci v maloobchodě a velkoobchodě	377
Řídicí pracovníci v oblasti ubytovacích a stravovacích služeb	296

POMOCNÍ A NEKVALIFIKOVANÍ PRACOVNÍCI S MATURITNÍM A VYŠŠÍM VZDĚLÁNÍM V KRAJÍCH V ROCE 2021 – podíl pracujících s úplným středním nebo vyšším vzděláním na pracujících jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (%)

ZÁKONODÁRCI A ŘÍDICÍ PRACOVNÍCI S NIŽŠÍM NEŽ MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM V KRAJÍCH V ROCE 2021 – podíl pracujících se středním vzděláním bez maturity nebo nižším na celkovém počtu zákonodárců a řídicích pracovníků (%)

SPECIALISTÉ S NIŽŠÍM NEŽ MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM V KRAJÍCH V ROCE 2021 – podíl pracujících se středním vzděláním bez maturity nebo nižším na celkovém počtu specialistů (%)

